

KREMLIN WATCH REPORT

JAK JEDNÍM TAHEM OCHROMIT RUSKOU ŠPIONÁŽ V ČESKU

EVROPSKÉ HODNOTY

Chráníme svobodu

2020

BEZPEČNOSTNÍ CENTRUM EVROPSKÉ HODNOTY

Bezpečnostní centrum Evropské hodnoty je nevládní odborná instituce bránící svobodu a suverenitu. Chráníme liberální demokracii, právní stát a transatlantické spojení Česka. Pomáháme bránit Evropu zejména před nepřátelským vlivem Ruska, Číny a islámských extremistů.

Naší vizí je svobodné, bezpečné a prosperující Česko ve střední Evropě, která je nedílnou součástí transatlantického společenství a opírá se o pevné spojení s USA.

Politikům předkládáme odborná doporučení a systematicky sledujeme a hodnotíme jejich práci. Za zásadní prvky fungující liberální demokracie považujeme aktivní občany, zodpovědné politiky, politické strany naplňující svoji roli a soudržnou společnost, která sdílí hodnoty osobní svobody, lidské důstojnosti a rovnoprávnosti.

Od roku 2005 se jako nevládní nezisková organizace, která není spojena s žádnou politickou stranou, věnujeme výzkumné a vzdělávací činnosti. Vedle vydávání odborných publikací a komentářů pro média, pořádáme konference, semináře a školení zejména pro odbornou veřejnost.

Naše práce je možná jen díky darům lidí, jako jste Vy. Můžete využít tento formulář:

www.evropskehodnoty.cz/o-nas/dekujeme

Nebo můžete poslat svůj dar přímo na transparentní účet Evropských hodnot: **2300405420/2010**.

www.evropskehodnoty.cz

info@evropskehodnoty.cz

www.facebook.com/Evropskehodnoty

Autoři:

Jakub Janda, ředitel Bezpečnostního centra Evropské hodnoty.

David Stulík, Seniorní analytik Programu Kremlin Watch, Bezpečnostní centrum Evropské hodnoty

Ruská vláda v posledních týdnech spustila nejagresivnější nátlak na Českou republiku za posledních třicet let. Můžeme však udělat jeden tah, díky kterému budeme schopni se razantně bránit a dostaneme tak možnost vyřešit jeden z největších dlouhodobých bezpečnostních problémů Česka.

Českým politikům otevřeně vyhrožuje ruský ministr obrany, který mimo jiné velí ruské vojenské zpravodajské službě (GRU), jejíž operativci zavraždili v Evropě v posledních letech několik lidí nepohodlných pro ruské zájmy. Na českou ambasádu v Moskvě a Generální konzulát v Petrohradu byly provedeny fyzické útoky. Ruská federace začala „trestně stíhat“ české politiky na základě absurdního zákona, takže českým politikům hrozí šikana zneužitím Interpolu – mohou být zadrženi například při cestě na dovolenou k moři. Kremlem ovládaná státní agentura Ria Novosti vydala text, který podporuje jejich únos do Ruska. Česká republika se stala terčem systematické dezinformační kampaně řízené ruskou vládou v ruských médiích. Více než měsíc se čeští lokální politici musí bát chodit po vlastním městě, protože jejich zastupitelstva učinila demokratické rozhodnutí, které se ruské vládě nelíbí. Kromě systematických ruských aktivit v oblasti výroby dezinformací, masivní nepřátelské špionáže nebo podpory českých extremistů jsme nově terčem nepřátelského nátlaku, který samostatná Česká republika ještě nezažila.

Již několik let Ruská federace kyberneticky vykrádá české ministerstvo zahraničí a česká vláda za to ruské agresory nijak viditelně nepotrestala. Pokud agresor zjistí, že se nebráníte – jako dnešní Česko – nemá důvod s útoky přestávat. Vládní selhání v kauze Koněv lze měřit jedním konkrétním ukazatelem. Více než měsíc není česká vláda schopna tuto hrozbu proti vlastním občanům na území svého hlavního města důrazně zastavit, takže Rusko na české půdě dosáhlo potřebného odstrašení ostatních. Každý lokální politik v Evropě dnes na českém příkladu může jasně vidět, že pokud udělá krok proti zájmům Moskvy, bude se ve vlastní obci muset bát o život.

Hostíme obrovskou špionážní centrálu

Dlouhodobý problém české bezpečnosti se slovy naší civilní kontrarozvědky (BIS) jmenuje „personální naddimenzování ruské diplomatické mise v ČR“, která je „nátlakovou pákou na Ministerstvo zahraničních věcí ČR“. „Počet ruských zpravodajských důstojníků [byl] pod diplomatickým krytím extrémně vysoký“, přičemž dle jedné starší výroční zprávy BIS je „podíl zpravodajců v diplomatické sestavě ruské ambasády mezi 40-50 %“. Ruská ambasáda a dva konzuláty slouží jako základna ruské špionáže – jak například ukázalo rozbití jedné špionážní sítě ruské zpravodajské služby FSB v roce 2018, kdy se pro převozy hackerské techniky používala auta samotné ambasády.

Extrémně velká ruská špionážní centrála, kterou česká vláda na svém území toleruje, ovšem neohrožuje jen nás. Protože se řada zpravodajských operací provádí přeshraničně, Česko tak fakticky toleruje a umožňuje nepřátelské operace proti našim spojencům. Pro české zpravodajce je relativně jednoduché sledovat ruské rozvědčíky na českém území, ale jakmile přejedou hranici například do Německa (díky schengenským pravidlům nikde nemusí ukazovat doklady), musí v živém čase předat sledování německé kontrarozvědce, což je prakticky velmi těžké kvůli citlivosti a rychlosti takových operací. Z Prahy se tak řídí množství ruských špionážních operací proti našim evropským spojencům, proto zde chce Rusko mít tolik zpravodajců uklizených pod diplomatickým krytím.

Často se říká, že je lepší ruské operativce mít na ambasádě a tak je moci lépe sledovat. Jenže to by platilo, kdyby jich byl přijatelný počet v řádu maximálně několika desítek. Dnešní přebujelou rezidenturu nelze dostatečně monitorovat čistě z kapacitních důvodů. Pro profesionální sledování ruského zpravodajce je potřeba větší počet českých specialistů, což by při monitorování pouze ruských aktivit z diplomatických budov znamenalo vyčerpání kapacit českých zpravodajců a policie, což nelze. Ti totiž musí věnovat pozornost radě jiných podezřelých rozvědčíků a zločinců, takže ruskou špionáž mohou pokrývat jen částečně.

Jak by jednala vláda suverénního státu

Tento dlouhodobý problém nebyla zatím žádná porevoluční česká vláda ochotná řešit. Rusko má na českém území zhruba 130 představitelů s diplomatickým statutem (z toho rámcově 60 diplomatů a 70 osob pomocného personálu), zatímco Česko je v Rusku zastoupeno pouze zhruba 60 lidmi (z toho 30 diplomatů). Tento dvojnásobný nepoměr znamená, že když vyhostíme ruské zpravodajce z českého území, Moskva pošle domů stejný počet českých diplomatů a české diplomatické zastoupení v Rusku se vylidní. Pro porovnání: Moskva má obdobně velké zastoupení ve čtyřnásobně větším a geopoliticky významnějším Polsku.

Díky této aktuální ruské agresivní kampani bychom mohli vyřešit dlouhodobý problém pro český stát a naše spojence, navíc bychom dali Moskvě jasně najevo, že se sebou nenecháme vytírat podlahu.

Prvním krokem by bylo vyhoštění všech ruských diplomatů z českého území, kromě ruského velvyslance a jeho řidiče. Tím bychom si udrželi formální diplomatický kanál s Moskvou a zároveň bychom prakticky zdevastovali velkou část ruských zpravodajských aktivit. Část ruské sítě není řízená z ambasády, ta by ruským špiónážním velitelům zůstala. Nicméně bychom tím obrovsky uvolnili ruce českým a spojeneckým zpravodajským službám, které by se mohly věnovat rozkrývání zbývajících ruských operací. Výcvik a fungování ruského špiona fungujícího bez diplomatického krytí je výrazně dražší a náročnější, což je přesně to, co je naším zájmem – aby působení v Česku bylo pro ruské bezpečnostní instituce náročné a drahé, tedy méně dostupné. Zdá se to jako nereálná možnost? Velká Británie v roce 1971 vyhostila devadesát sovětských zpravodajců, čímž slovy archivů KGB zdevastovala sovětské operace v Británii na dekádu. Přesně to by mělo být cílem české vlády.

Po tomto kroku Česka by ruská exekutiva vylidnila české diplomatické zastoupení v Rusku. Zde je třeba si reálně vyčíslit škody, které by za to Česká republika zaplatila. V oblasti formálních diplomaticky-politických vztahů nemáme co ztratit, česká diplomacie sama říká, že se v česko-ruských vztazích nic neposouvá. Ruská strana by pravděpodobně zdevastovala hroby československých legionářů na Sibiři, což se bohužel děje tak jako tak. Konzulární pomoc českým občanům v Rusku by bez problémů mohl převzít některý z našich spojenců, což je obvyklá praxe.

Česká ekonomika na obchodu s Ruskem závislá není. Reálně tvoří business s Ruskem pouze 2 % našeho exportu, takže i kdyby se ruská vláda rozhodla tyto vazby rozdrtit, Česko to reálně neohroží. Největší český business v Rusku má Škodovka působící v rámci koncernu Volkswagen. Pokud by se ruský stát rozhodl zmáčknout tento německý gigant, musel by ztrestat Berlín, s kterým se dnes snaží budovat pozitivní vztahy kvůli plynovodu Nord Stream 2.

V dnešní situaci, kdy se Putinovo Rusko propadá do čím dál větších socioekonomických vnitřních problémů, by tak šlo o pragmaticky vhodný moment. Česká vláda by mohla jednorázově podpořit konkrétní poškozené české firmy, aby se mohly přestěhovat z Ruska. Podobně jako to třeba dnes dělá Japonsko při přesunu svých firem z čím dál více nepřátelské Číny.

Ve zkratce lze říct, že Rusko může přijít o hodně (o své obrovské špiónážní síť na českém území), zatímco Česko o velmi málo. Naše země je pevně chráněna vojensky v rámci NATO a politicko-ekonomicky v rámci EU. Rusko nás nemá jak reálně vydírat a zmáčknout. Pokud si odmyslíme ty české politiky, kteří pro ruský diktátorský režim pracují – na ty by jejich ruští řídící důstojníci tvrdě zakleklí.

Po první očekávatelně agresivní ruské reakci by čistě z praktických důvodů následovala jednání o znovuožazení ambasád. Když ruský prezident Putin volá po „diplomatické paritě“, měli bychom ji požadovat – tedy postupně bychom po jednom navyšovali počty ruských diplomatů v Česku a českých představitelů v Rusku. Měli bychom situaci plně pod kontrolou a naše bezpečnostní instituce by mohly dobře sledovat a kontrolovat, kterých nepřátelských operací se na české půdě který ruský host dopouští.

Pokud by vláda chtěla vyřešit dlouhodobý problém pro bezpečnost Česka a také jasně reagovat na bezprecedentní ruské vydírání, možnost reakce má na stole.